

orientur, quæ causa fuit, cur Abraham separari coactus fuerit a nepote suo Loth. Genes. XIII. Item si essent omnia communia, qui essent robustiores cæteris, illi sine dubio prævalerent, minus laborarent, et plura consumerent.

Denique si essent omnia communia, vix inveniretur, qui diligentiam adhiberet in agris colendis, et rebus cæteris procurandis. Quod si non solum facultates, sed etiam uxores essent communes, periret virtus pudicitiae conjugalis; incestus plurimi inter fratres et sorores, parentes ac filias sequerentur; liberi denique recte institui nullo modo possent, cum nec parentes agnoscerent proprias proles, nec proles agnoscerent suos parentes, ac per hoc nulla esset providentia parentum erga filios, nulla obedientia filiorum erga parentes. Quis autem credat, legem evangelicam, quæ perfectissima est, et naturam non destruit, sed exornat, de medio tollere voluisse utilitatem, quæ nascitur ex divisione rerum, et incommoda, atque absurda illa adducere, quæ ex communione et confusione nascuntur.

CAPUT XI.

Solvuntur objectiones.

Adversus doctrinam capituli superioris multa fieri possunt argumenta, quæ breviter solvenda sunt.

Primum argumentum, Matth. XIX. Dominus ait, facilius esse camelum transire per foramen acus, quam divitem intrare in regnum cælorum.

Respondeo: difficile, vel etiam impossibile esse divitem intrare in regnum cælorum, nisi magna Dei gratia adjuvetur. Nam ut plurimum divites superbi sunt, voluptuarii, avari, crudeles, et nimium in ipsis divitiis confidentes. Quocirca Marci X. dicitur: *Filioli, quam difficile est confidentes in pecuniis in regnum Dei introire. Facilius est camelum per foramen acus transire, etc.* (1). Sed quoniam per gratiam Dei fieri potest, ut dives affectum inordinatum erga divitias exuat, et iis bene et sapienter utatur: ideo subjungit Dominus: *Apud homines hoc impossibile est, sed non apud Deum.*

Secundum argumentum, Marci X. Adolescenti, qui omnia mandata servaverat di-

citur a Domino: *Adhuc unum tibi deest, vade, et quæcumque habes da pauperibus* (2).

Respondeo: Adhuc unum illi deerat, non ad vitam æternam parandam, sed ad perfectionem adipiscendam. Id quod ex Evangelio Matthæi, qui pluribus verbis rem eandem descripsit, intelligi potest. Sic enim legimus Matth. XIX. *Si vis ad vitam ingredi, serva mandata* (3). Et paulo post: *Si vis perfectus esse, vade, vende omnia etc.*

Tertium argumentum, Lucæ XIV. *Nisi quis renuntiaverit omnibus quæ possidet, non potest meus esse discipulus* (4).

Respondeo: Præceptum hoc Dominicum in præparatione animi servandum est semper, re autem ipsa, cum articulus necessitatis advenerit, ut aut Christo, aut opibus renunciandum sit. Sic enim docent S. Augustinus, in epist. 5. ad Marcellinum, et Beda in hunc locum, et colligitur hæc explicatio ex eodem loco Evangelii, ubi Dominus dicit: *Qui non odit patrem et matrem, et filios, et uxorem, etc.* Et tamen constat, parentes, et filios, et conjuges, nec aversandos, nec deserendos esse, nisi quando causa fidei et honoris Dei tale aliquid postulat.

Quartum argumentum, Luc. XVI. *Facite vobis amicos de mammona iniquitatis, etc.* (5). Quem locum ita explicant Chrysostomus hom. 10. in priorem ad Timot. et Hieronymus in epist. ad Hedibiam, quæst. 1. ut dicant, divitias appellari mammonam iniquitatis, quia primi qui fecerunt sibi propria, quæ erant communia, iniquitatem commiserint. «Necesse est» (inquit Chrysostomus) «opum initium, ac radicem ex aliqua iniquitate manasse. Unde id constat? Ex eo scilicet, quod Deus ab initio non fecit alium divitem, alium pauperem, sed eandem omnibus humum aperuit. Quo pacto igitur cum illa communis sit, tu illius permulta jugera possides, proximus vero nec unius glebæ possessione lætatur? Pater (inquit) mihi ista reliquit. Ille autem a quo ea suscepit? A majoribus scilicet. Sed necesse profecto est per successionis lineam ascendendo invenire principium. Id autem injustitia vacare non potuit». S. autem Hieronymus in epist. ad Hedibiam quæst. 1. dicit, verum esse proverbium: «Omnem divitem, aut esse iniquum, aut iniqui hæredem». Et in epist. ad Algasiam quæst. 6. dicit: «Mammonam vocabulum esse Syriacum, et eo

(1) Mar. X, 24. — (2) Mar. X, 27. — (3) Mat. XIX, 17. — (4) Luc. XIV, 33. — (5) Luc. XVI, 9.

significari divitias quod ex iniquitate collectæ sint».

Respondeo: Cur divitiæ ab iniquitate nomen acceperint, et iniquæ a Domino appellentur, non ea causa est quod semper injuste possideantur, sed, vel quia valde inæqualiter possidentur, cum alii ditissimi, alii pauperrimi sint; vel quia materiam præbent multarum iniquitatum, imo incitamenta sunt ad omnes iniquitates, ut S. Ambrosius exponit in comment. cap. XVI. Lucæ; vel quia injuste sibi nomen divitiarum usurpant, cum vere divitiæ non sint, ut S. Augustinus docet, serm. 35. de verbis Domini. Et lib. II. quæstionum Evangelii cap. 34. quæ expositio confirmatur ex verbis sequentibus: «Si in iniquo mammona fideles non fuistis, quod verum est quis credet vobis»? Ubi verum opponitur iniquo, quia divitiæ corporales falso vocantur divitiæ, et ideo injuste nomen divitiarum gerunt, quod proprie solis divitiis spiritualibus convenit. Vel denique quia re vera vix fieri potest, ut aliquis sine iniquitate ditescat, ut Chrysostomus et Hieronymus docent: *Qui enim volunt divites fieri, incidunt in tentationes, et laqueum diaboli, et desideria multa nociva et inutilia, quæ mergunt hominem in interitum et in perditionem* (1), ut ait Apostolus in I. ad Timoth. cap. VI.

Nec tamen significant Chrysostomus et Hieronymus terræ possessionem dividere et proprietatem inducere iniquum fuisse, sed in modo divisionis indicant esse peccatum, quod aliqui multo plus terræ occupaverint quam æquum esset, et eo modo alios excluderint. Quo tendit similitudo theatri, qua utitur S. Basilius oratione in illud: «Destruam horream eam». Non enim peccatum est occupare in theatro locum unum, eumque satis commodum, sed occupare plus loci, quam sibi necesse sit; ex quo sequitur, ut alius excludatur. Porro S. Jo. Chrysostomus in eadem homilia 12. in priorem ad Timoth. fatetur, multos esse, qui juste divitias possideant, et ponit exempla Patriarcharum, qui ditissimi simul et justissimi erant.

Quintum argumentum, S. Clemens Papa I. in epistol. 5. disertis verbis communionem omnium rerum necessariam esse docet: «Communis, inquit, vita omnibus necessaria est, et maxime his qui Deo irreprehensibili-

ter militare cupiunt.» Et infra: «Communis usus omnium, quæ sunt in hoc mundo, omnibus esse hominibus debuit, sed per iniquitatem alius dixit hoc esse suum, alius istud, et sic inter mortales facta divisio est».

Respondeo: Possent verba citata in bonam partem accipi, ut nimirum intelligamus vitam communem esse necessariam non simpliciter ad salutem, sed ad melius et facilius Domino serviendum. Et per iniquitatem factam esse divisionem rerum, id est, occasione peccati originalis, et communis depravationis generis humani.

Cæterum non est opus in hac re multum laborare; constat enim eam epistolam aut non esse Clementis, aut ab aliquo valde corruptam ac depravatam. Primum enim initio epistolæ fingitur Clemens Romanus episcopus scribere fratribus habitantibus in Hierusalem cum Jacobo. At Jacobus obiit septem annis ante Petrum, et Clemens non fuit Romanus Episcopus nisi post Petrum, ut colligitur ex lib. S. Hieronymi de viris illustribus, et ex omnibus historicis, qui res Ecclesiæ conscripserunt. Deinde, laudat fictitius iste Clemens communionem uxorum, quod Nicolai potius hæresiarchæ, quam S. Clementis dogma fuisse extra controversiam est. Denique, totus hic locus de communione rerum et uxorum translatus est in hanc epistolam ex lib. X. Recognit. ubi ista secundum philosophiam Platonis dicuntur a Faustiano ethnico, et ab ipso S. Clemente refelluntur. Quis igitur credat ea ipsa nunc a S. Clemente tradi Christianis, quæ ipse idem alibi ab ethnico disputata refutavit?

Sextum argumentum, S. Athanasius in vita B. Antonii, et S. Basilius in oratione ad divites, præceptum Dominicum vocant illa verba: *Vade, vende omnia quæ habes, et da pauperibus.* Et rursus idem Basilius ibidem, et Ambrosius serm. 81. et alii Patres non raro docent, divites non esse Dominos, sed dispensatores rerum suarum.

Respondeo: Athanasius et Basilius recte vocant præceptum Dominicum illa verba: *Vade, vende omnia etc.* Sed intelligunt præceptum esse conditionatum, non absolutum, id est, non omnibus datum, sed iis tantum qui cupiunt esse perfecti. Porro, qui dicunt divites non esse dominos, sed dispensatores, nihil aliud sibi volunt, nisi reddituros esse divites rationem Deo, a quo divitias acce-

(1) I Tim. VI, 9.

perunt, ut non ipsi solum inde viverent, sed etiam alios sustentarent.

Septimum argumentum, communio rerum in usu fuit apud Apostolos, Actor. iv. et sancti Patres miris eam laudibus efferunt, et præsertim Chrysostomus homil. 12. in I ad Timoth. et Augustinus in lib. I. de moribus Ecclesiæ cap. 31. et seq. Non igitur necessaria est rerum divisio, ut nos capite superiore docuimus.

Respondeo : Sæpe accidit, ut unum ex se præstet aliis, et tamen ratione alicujus circumstantiæ eligi non debeat. Exempli causa, dare operam litteris per se melius est, quam artem aliquam mechanicam exercere; tamen non pauci sunt, quibus vel ob ingentem inopiam, vel ob ingenii tarditatem magis expediat artem sutoriam, quam bonas litteras discere. Sic igitur communio rerum externarum per se melior est, quam divisio: et tamen ob corruptionem generis humani perniciosa esset, si omnibus hominibus imponeretur. Nam si homines paucis indigerent, ut animantia cætera, vel terra ubique sponte produceret omnia necessaria, vel nulli essent cupidi, nulli avari, nulli pigri, ac desides, optima esset vita communis, qualis erat in statu innocentiae: sed quoniam nunc propter peccatum originis omnia sunt contraria, non expedit vitæ communio, nisi paucis illis, qui serio animum abstrahunt a rebus temporalibus et paucis contenti Deo soli servire student, quales sunt Cœnobitæ, quos Augustinus et Chrysostomus laudant.

Octavum argumentum. Jure naturæ omnia sunt communia, ut perspicuum est ex cap. I. et IX. Genes. ubi datur hominibus commune imperium in animantia, et in ea omnia quæ nascuntur ex terra, et ex canon. Jus naturale, distinct. 1. non autem potuit jure gentium, quo dicitur introducta esse divisio, abrogari jus naturæ: iniqua igitur fuit divisio rerum, jure gentium introducta.

Respondeo: jure naturæ sunt omnia communia, sed aliter quoad usum necessarium, aliter quoad dominium et proprietatem. Nam quoad usum necessarium sunt omnia communia positive; ita ut per nullum aliud jus possit quicumque homo prohiberi, quo minus vivat de rebus a Deo creatis. Atque hinc est quod in articulo necessitatis non dicitur, neque est fur, qui ex quocumque

(1) Eccl. XII, 5,

loco accipit, unde vivat. At quoad proprietatem, et dominium jure naturæ sunt omnia communia negative, id est, non sunt divisa jure naturæ, sed tamen permissum est, ut dividerentur, si id ipsi generi humano videretur expediens. Quemadmodum cum paterfamilias moritur, et filios in commune relinquit hæredes, hæreditas quidem est eis ex testamento communis, sed negative, non positive, et ideo nihil prohibet, quo minus eam inter se dividant, et una pars unius altera alterius efficiatur propria. Itaque divisio rerum jure gentium introducta, juri naturæ nullo modo repugnat.

CAPUT XII.

Quis eleemosynam facere, et cui eleemosyna fieri debeat.

Ex fundamento posito in capite decimo non difficile erit colligere quis eleemosynam facere, et cui eleemosyna fieri debeat. Si quidem cum eleemosynam facere divitum, accipere pauperum sit: id sequitur, ut illi soli possint et debeant eleemosynam facere, qui vere divites sunt, id est, qui proprietatem et dominium divitiarum habent. Qui vero proprietatem et dominium non habent, ut uxores, quæ sunt in potestate virorum, filii, qui sunt in potestate parentum, servi, qui sunt in potestate dominorum, et regulares, qui sunt sub potestate præpositorum, non debent, nec possunt eleemosynas facere, nisi vel in extrema pauperum necessitate, vel ex consensu tacito, vel expresso superiorum; vel in certis aliis casibus, de quibus disserunt, qui casus conscientiæ tradunt.

Quod vero attinet ad eos, quibus eleemosyna fieri debet, una solum occurrit dubitatio, utrum videlicet peccatori sit eleemosyna faciendâ, cum scriptum sit Ecclesiast. XII. *Da bono, et ne receperis peccatorem; prohibe panes illi dare etc.* (1). Sed facilis est responsio, nam peccatoribus, ea ratione, qua peccatores sunt, non est eleemosyna faciendâ; iisdem tamen, quia homines miseri sunt, faciendâ est; semper tamen cæteris paribus, anteponendi sunt boni malis; quando utrisque succurri non potest. Et quidem non esse peccatoribus, qua peccatores sunt, eleemosynam faciendam, probat S. Augustinus in

Psalm. CII. quia hoc nihil aliud esset, nisi diligere iniquitatem: et sicut qui recipit justum in nomine justî, mercedem justî accipiet, id est, vitam æternam, sic etiam qui recipit peccatorem in nomine peccatoris, mercedem peccatoris accipiet, id est, mortem sempiternam. Nam stipendium peccati mors est.

Peccatoribus vero, non ut peccatores, sed ut homines sunt, non esse eleemosynam denegandam, probant illa verba Salomonis Proverb. XXV. *Si esurierit inimicus tuus, ciba illum.* Et illa Domini Matth. V. *Benefacite his, qui vos oderunt.* Et Luc. VI. *Omni petenti tribue.* Et illa B. Pauli ad Galat. VI. *Operemur bonum ad omnes* (1). Idem sancti Patres Gregorius Nazianzenus in orat. de obitu patris sui; Chrysostomus hom. 21. in epist. ad Rom. Hieronymus in lib. advers. Vigilantium extremo, Augustinus in Psalm. CII. Et Gregorius in 3. part. Pastoralis, admonitio-
ne 21.

Anteponendos autem esse justos injustis, facile probari potest, tum quia justî sunt digniores, qui juventur; tum etiam, quia id utilius est iis, qui eleemosynam faciunt, ut copiose docet S. Hieronymus in lib. advers. Vigilantium. Monent tamen Gregorius Nazianzenus, loco notato, et Chrysostomus in oratione, quæ inscribitur, ne curiose pauperes scrutemur, non oportere nimis accurate pauperes interrogare, sed simpliciter propter Christum esse illis eleemosynam faciendam.

Sed occurrunt objectiones aliquæ breviter dissolvendæ. Prima est, quam initio posuimus ex cap. XII. Ecclesiast. *Da justo, et ne receperis peccatorem, prohibe panes illi dare* (2). Respondeo, videtur eo loco Ecclesiasticus non loqui de eleemosyna, quæ datur pauperi, sed de beneficio, quod in amicum confertur, etiamsi forte non egeat. Sic enim ait: *Si bene feceris, scito cui feceris, da bono, et ne receperis peccatorem; benefac humili, et ne dederis impio. Prohibe panes illi dare, ne in ipsis potentior te sit.* Itaque prohibet Ecclesiasticus, ne benefaciamus impiis, quando non egent, quomodo multi benefaciunt histrionibus et meretricibus. Potest etiam unico verbo responderi, prohiberi eleemosynam, quæ datur peccatori, ut peccator est.

(1) Prov. XXV, 21; Mat. V, 44; Luc. VI, 30; Gal. VI, 10. — (2) Eccl. XII, 5. — (3) Luc. XVI, 9. — (4) Eccl. XXIX, 15. — (5) Mat. XXV, 40.

Secunda objectio. Luc. XVI. Dominus ait: *Facite vobis amicos de mammona iniquitatis, ut cum defeceritis, recipiant vos in æterna tabernacula* (3). At peccatores non habent æterna tabernacula nisi forte in gehenna. Respondeo: fortasse nomine amicorum, intelligi debent Angeli sancti, ut S. Ambrosius in hunc locum scribens, monet; eos enim amicos nobis facimus, cum eleemosynas pauperibus quibuscumque propter Deum facimus. Sed si nomine amicorum intelligantur ipsi pauperes, ut S. Hieronymus in lib. adversus Vigilantium, et S. Augustinus serm. 35. de verbis Domini, docent: Respondendum erit, moneri nos a Domino, ut potissimum eleemosynas faciamus sanctis pauperibus, atque iis præcipue, qui voluntarie sunt pauperes, id est, qui relictis omnibus secuti sunt Christum. Ipsorum enim est regnum cœlorum, Matth. V. et ipsi habent thesaurum in cœlo, et cum Christo iudices futuri sunt in novissimo die, Matth. XIX.

Sed non ideo prohibemur peccatoribus quoque eleemosynam dare, quamvis moneamur solliciti esse, ut justis et sanctis pauperibus præcipue benefaciamus. Nam ut ait Apostolus ad Galatas VI. operari debemus bonum ad omnes, sed maxime ad domesticos fidei. Et quamvis pauperes peccatores non habeant in cœlo æterna tabernacula, neque nos possint apud Deum sua intercessionem juvare; tamen eleemosyna ipsa propter Deum facta, non poterit esse inanis, dicente Ecclesiast. cap. XXIX. *Conclude eleemosynam in corde pauperis, et hæc* (videlicet eleemosyna) *pro te exorabit ab omni malo* (4).

Tertia objectio. Dominus Matth. XXV. dicit: *Quamdiu fecistis uni ex fratribus meis minimis, mihi fecistis* (5). At peccatores non possunt recte fratres Christi nominari. Respondeo: Eadem est solutio: Dominus enim laudat eos, qui piis pauperibus bona sua distribuunt, sed non reprehendit alios, qui non solum piis, sed etiam peccatoribus benefaciunt, modo propter ipsum faciant, præsertim cum Matth. V. jusserit nos imitari Patrem nostrum cœlestem, qui solem suum oriri facit super bonos et malos, et pluit super justos et injustos.

Quarta objectio. Sæpe accidit, ut paupe-

res propter peccata sua inopiam patiantur : non igitur debemus eis opem ferre, ne cum Deo pugnare velle videamur.

Respondeo : Hoc argumentum proponit, et solvit S. Gregorius Nazianzenus in orat. de cura pauperum habenda. Summa responsionis hæc est, primo, non facile cognosci posse, utrum aliquis prematur inopia propter peccata sua, an propter aliam causam; cum sciamus, divitias et paupertatem bonis et malis posse esse communes.

Secundo, etiamsi certo sciremus aliquem hominem, justo Dei iudicio propter sua peccata, ad extremam inopiam esse redactum; tamen non propterea non esse illi eleemosynam faciendam. Hæc enim est pœna satis magna, si quis cogatur, ex mendicatione vivere, quamvis mendicando inveniat unde vivat.

Tertio, si constaret velle Deum, ut aliquis fame moriatur, non tamen debere illum a nobis deserere nisi speciali mandato id ipsum Deus imperaret, cum contra generale mandatum acceperimus operandi bonum ad omnes. Sæpe enim vult Deus aliquem per inediam interficere, et non vult tamen uti nostra inhumanitate ad eum interimendum. Quare si quis indigentibus ea de causa non succurreret, quod existimaret, velle Deum, ut in pœnam peccatorum fame enecarentur; is officium sibi tortoris assumeret, iudice non solum id non jubente, sed etiam prohibente.

CAPUT XIII.

Quomodo sit eleemosyna facienda.

Quinque potissimum conditiones bonæ eleemosynæ ex Scripturis et Patribus colliguntur. Prima, ut fiat intentione placendi Deo, non autem ad captandam auram popularem. Matth. vi. *Cum facis eleemosynam, noli tuba canere, etc. Et : Nesciat sinistra tua, quid faciat dextera tua* (1). Quo loco per dexteram intelligit S. Augustinus tract. 6. in epist. Joannis, intentionem operandi propter vitam æternam : et intentionem operandi propter honorem temporalem, intelligit per sinistram, ut sententia Domini hæc sit, cum facis eleemosynam, cave ne intentio favoris humani se admisceat intentioni vitæ æternæ.

(1) Mat. VI, 2, 3. — (2) Prov. III, 28. — (3) Eccl. XXXV, 2; II Cor. IX, 7. — (4) Tob. IV, 8.

Secunda, ut eleemosyna fiat prompte, et non extorqueatur precibus, nec differatur de die in diem. Proverb. III : *Ne dicas amico tuo, vade et revertere, cras enim dabo tibi, cum statim possis dare* (2). Sic Abraham Genesis XVIII. hospites rogat, ut ad se divertant, non expectat, ut ab eis rogetur, quod idem facit Loth, Genesis XIX. Tobias quoque, ut in ejus historia cap. I. legitur, per singulos dies discurrebat pauperes quærens, quibus eleemosynam faceret. Denique hoc faciendum monet S. Gregorius hom. 23. in Evangelia, explicans illud : *Et coegerunt eum.*

Tertia, ut fiat hilariter; Ecclesiast. XXXV. *In omni dato hilarem fac vultum tuum.* II ad Corinth. IX. *Non ex tristitia, aut ex necessitate, hilarem enim datorem diligit Deus* (3). Vide S. Ambrosium lib. I. de officiis cap. 30.

Quarta, ut fiat humiliter, et existimet, qui dat eleemosynam, non tam se dare, quam accipere beneficium. De qua re pulchre scribit sanctus Gregorius lib. XXI. Moral. cap. 14. « Multum, inquit, ad edomandam dantis superbiam valet, si cum terrena tribuit, verba sollicite Magistri cœlestis penset, qui ait : Facile vobis amicos de mammona iniquitatis, ut cum defeceritis, recipiant vos in æterna tabernacula. Si enim eorum amicitias æterna tabernacula acquirimus, dantes procul dubio pensare debemus, quia patronis potius munera offerimus, quam egenis dona largimur ».

Quinta, ut abundanter fiat pro modo facultatum. Tobie IV. *Quomodo potueris, ita esto misericors; si multum tibi fuerit, abundanter tribue. Si exiguum tibi fuerit, etiam exiguum libenter impertiri stude* (4). Apostolus II ad Corinth. VIII. dicit, eleemosynam dandam esse ut benedictionem, non ut avaritiam. Quoniam *qui parce seminat, parce et metet.* S. Jo. Chrysostomus homil. 37. ad populum Antiochenum : « Non dare, inquit, sed cum copia dare, eleemosyna est ». Et ibidem addit, eos qui audiri volunt cum dicunt Deo : « Miserere mei Deus secundum magnam misericordiam tuam ». Debere etiam misereri pauperum « secundum magnam eleemosynam suam ».

Hic tamen illud est observandum, eleemosynæ largitatem magis in eo constitui debere, ut multis aliquid, quam ut paucis multum detur. Id enim significat Scriptura, cum dicit Psalm. CXI. *Dispersit, dedit pauperibus.*

Et Isaia LVIII. *Frangere esurienti panem tuum.* Frangere enim distribuere significat. Et I ad Cor. XIII. *Si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas, etc.* Tobias (ut dicitur cap. I.) *quotidie pergebat per omnem cognationem suam, dividebatque singulis, prout poterat, ex facultatibus suis* (1). S. Ambrosius lib. I. de officiis cap. 30. « Non sunt, inquit, profundendæ opes, sed dispensandæ ». S. Hieronymus in vita Paulæ Romanæ : « Solent, inquit, pleræque matronarum in paucos largitate profusa, manum a cæteris retrahere, quo Paula omnino carebat vitio. Ita enim singulis suam pecuniam dividebat, ut singulis necessarium erat, non ad luxuriam, sed ad necessitatem ».

Accedit etiam ad hoc probandum manifesta ratio; sic enim pluribus subvenitur :

(1) Psal. CXI, 9; Isai. LVIII, 7; I Cor. XIII, 3; Tob. I, 19.

plures orant pro eo, qui eleemosynam facit : et ipse facilius inanem gloriam vitat.

Cæterum per ea, quæ diximus, non excluditur, quin aliquando contra etiam fieri possit, ut si virgo matrimonio collocanda sit, vel captivus redimendus, vel sacræ ædes, aut cœmeterium exstruendum. Nulla enim est in hac re certior regula, quam pia charitas cum vera prudentia, et vera prudentia cum pia charitate conjuncta. Vide S. Gregorium 3. part. Pastoralis admonit. 21. qui quod ipse egregie præstabat opere, ut eleemosynas non minori largitate, quam prudenti charitate profunderet : idem etiam ut alii facerent, litteris ad posteritatem scriptis non minus pie, quam sapienter admonuit.

LAUS DEO

FINIS ULTIMÆ CONTROVERSIE PRINCIPALIS DE REPARATIONE GRATIÆ.